

МОТИВАЦІЯ ТА СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

©2018 КОРИТЬКО Т. Ю., БРИЛЬ І. В.

УДК 658.5.012.1

Коритько Т. Ю., Бриль І. В. Мотивація та стимулювання інноваційно-інвестиційної активності підприємств

Статтю присвячено аналізу специфіки мотивації інноваційно-інвестиційної активності підприємств. Досліджено сучасні тенденції інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств; сутність і принципи мотивації інноваційно-інвестиційної активності підприємств. Виділено основні мотиви проведення інвестування на підприємстві. Узагальнено теоретико-методологічні основи розробки системи мотивації інноваційно-інвестиційної активності підприємств, що виробляють продукцію з високою доданою вартістю. Вказана система дозволяє забезпечити стимулювання інноваційно-інвестиційної активності підприємства і виявити причини відхилень, а також прийняти відповідні управлінські рішення щодо їх усунення. Перспективою подальших досліджень в цьому напрямку є формування організаційно-економічного механізму мотивації підвищення інноваційно-інвестиційної активності підприємств.

Ключові слова: мотивація, інноваційно-інвестиційна активність, додана вартість, система мотивації, стимули, мотиви, принципи мотивації.
Рис.: 6. **Бібл.:** 20.

Коритько Тетяна Юріївна – кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник відділу проблем економіки підприємств, Інститут економіки промисловості НАН України (вул. П. Мирного, 26, Київ, 01011, Україна)

E-mail: taniakorytko@gmail.com

Бриль Ірина Василівна – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу проблем економіки підприємств, Інститут економіки промисловості НАН України (вул. П. Мирного, 26, Київ, 01011, Україна)

E-mail: bryl.irina@gmail.com

УДК 658.5.012.1

UDC 658.5.012.1

Корытко Т. Ю., Брыль И. В. Мотивация и стимулирование инновационно-инвестиционной активности предприятия

Статья посвящена анализу специфики мотивации инновационно-инвестиционной активности предприятий. Исследованы современные тенденции инновационно-инвестиционного развития предприятий; сущность и принципы мотивации инвестиционной активности предприятий. Выделены основные мотивы проведения инвестирования на предприятии. Обобщены теоретико-методологические основы разработки системы мотивации инновационно-инвестиционной активности предприятий, выпускающих продукцию с высокой добавленной стоимостью. Указанная система позволяет обеспечить стимулирование инновационно-инвестиционной активности предприятия и выявить причины недоработок, а также принять соответствующие управленческие решения для их устранения. Перспективой дальнейших исследований в этом направлении является формирование организационно-экономического механизма мотивации повышения инновационно-инвестиционной активности предприятий.

Ключевые слова: мотивация, инновационно-инвестиционная активность, добавленная стоимость, система мотивации, стимулы, мотивы, принципы мотивации.

Рис.: 6. **Библ.:** 20.

Корытко Татьяна Юрьевна – кандидат экономических наук, доцент, старший научный сотрудник отдела проблем экономики предприятий, Институт экономики промышленности НАН Украины (ул. П. Мирного, 26, Киев, 01011, Украина)

E-mail: taniakorytko@gmail.com

Брыль Ирина Васильевна – кандидат экономических наук, старший научный сотрудник отдела проблем экономики предприятий, Институт экономики промышленности НАН Украины (ул. П. Мирного, 26, Киев, 01011, Украина)

E-mail: bryl.irina@gmail.com

Korytko T. Yu., Bryl I. V. The Motivation and Stimulation of Innovation and Investment Activity of Enterprise

The article is concerned with the analysis of specificity of motivation of innovative and investment activity of enterprises. Contemporary tendencies of innovation and investment development of enterprises are explored; essence and principles of motivation of investment activity of enterprises are researched. The main motives of implementing investment at enterprise are allocated. The theoretical and methodological bases of development of a system of motivation of innovative and investment activity of enterprises, producing the products with high value added, are generalized. The indicated system allows to provide stimulation of innovation and investment activity of enterprise, to reveal reasons of underworks, and also to make the corresponding managerial decisions for their elimination. Prospect for further researches in this direction is formation of an organizational-economic mechanism for motivation of increase of innovation and investment activity of enterprises.

Keywords: motivation, innovation and investment activity, value added, motivation system, incentives, motives, motivation principles.

Fig.: 6. **Bibl.:** 20.

Korytko Tetiana Yu. – PhD (Economics), Associate Professor, Senior Research Fellow of the Department of Problems of Enterprise Economics, Institute of Industrial Economics of NAS of Ukraine (26 P. Myrnoho Str., Kyiv, 01011, Ukraine)

E-mail: taniakorytko@gmail.com

Bryl Iryna V. – PhD (Economics), Senior Research Fellow of the Department of Problems of Enterprise Economics, Institute of Industrial Economics of NAS of Ukraine (26 P. Myrnoho Str., Kyiv, 01011, Ukraine)

E-mail: bryl.irina@gmail.com

Забезпечення ефективної інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства є одним із ключових факторів зростання потенціалу суб'єктів господарювання всіх рівнів. Інвестиційний клімат в Україні не може бути охарактеризований як сприятливий через низку проблем, які заважають його розвитку. Це, зокрема: нестабільність нормативно-правової

базис; постійні коливання курсу національної грошової одиниці; політична нестабільність; недостатній рівень розвитку валютного регулювання; низький рівень забезпечення привабливості об'єктів інвестування, інвестиційної діяльності банків, розвитку та функціонування парабанківської системи; недостатня кількість вільних економічних та офшорних зон та ін.

Мотивація є головним чинником, що стимулює економічних суб'єктів до ринкових відносин. Пропонується розглядати мотивацію як комплексний чинник з погляду перспектив всебічного розвитку підприємства.

Важливим важелем покращення інноваційно-інвестиційної діяльності є мотивація, що впливає не тільки на рівень результативності економічних показників, а й на позицію підприємства на ринку в цілому. Мотивація інноваційно-інвестиційної діяльності формує причинність, спрямованість, активність і раціональність дій економічних суб'єктів і, в кінцевому підсумку, визначає рівень ефективності.

Питанням інноваційно-інвестиційної активності підприємств присвячені праці таких вчених, як: О. Амоша [1], Н. Брюховецька [2], А. Землякин [3], С. Пілецька [4] та ін. Значний вклад у розвиток теорії мотивації, розробку й вдосконалення її прикладних аспектів внесли такі українські вчені, як: О. Амоша [5], І. Булеєв [6], І. Бриль [7], О. Богущька [8], Я. Брюховецький [9], А. Єськов [10], А. Колот [11], О. Чернушкіна [12] та ін. Однак при всій важливості проведених досліджень низка положень щодо формування системи мотивації інноваційно-інвестиційної активності підприємств залишаються невизначеними та потребують подальшого дослідження.

Метою статті є визначення ролі та принципів системи мотивації інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств.

Сучасний етап розвитку вітчизняної економічної науки характеризується підвищенням уваги до інвестицій та інвестиційної діяльності як чинників стрімкого економічного зростання та інвестиційного розвитку підприємств.

Проблеми досягнення стабільного економічного зростання на підприємствах, які випускають продукцію з високою доданою вартістю, стають ключовими. Важливе місце у вирішенні даної проблеми відводиться інвестиціям, оскільки вони зумовлюють напрями та інтенсивність розвитку підприємств. Саме за рахунок динамічного зростання інвестицій, які трансформуються в інновації, у нові конкурентоздатні виробництва здійснюється економічне зростання, технологічна модернізація, і на цій основі підвищуються кількісні та якісні показники господарської

діяльності підприємств, які випускають продукцію з високою доданою вартістю.

Важливим для розвитку підприємств є наявність інвестицій та їх ефективне використання (рис. 1).

Упродовж 2015–2017 рр. спостерігається зростання обсягу капітальних інвестицій в Україну. При перерахунку в долари США їх обсяг капітальних інвестицій в Україну зменшується у 2017 г. порівняно з 2010 р. на 8,7 млрд дол. США. Дана динаміка відбулася в результаті зростання курсу долара США до гривні у 2017 р. порівняно з 2010 р. з 7,9 до 27,19, що є суттєвою ознакою нестійкості соціально-економічного розвитку країни. У 2017 р. порівняно з 2010 р. спостерігається зменшення рівня інвестування економіки – з 16,7% до 13,8%. Даний показник є важливим індикатором інвестиційної безпеки держави і має дорівнювати 25% [20]. Отже, існуючий рівень інвестицій для забезпечення економічного розвитку на засадах технологічної модернізації промислового виробництва є недостатнім.

Варто зазначити, що можливості здійснення інвестиційної діяльності підприємств визначаються їхнім фінансовим станом. Окрім того, саме його покращення є основною передумовою активізації інвестиційної діяльності. Промисловим підприємствам вдалося поліпшити свій фінансовий стан у 2012 р., проте уповільнення розвитку світової економіки та зменшення попиту на зовнішніх ринках на продукцію українських виробників негативно позначилося на їхніх можливостях формувати власні інвестиційні ресурси [19].

У сучасних умовах значна увага приділяється освоєнню та підготовці випуску нових видів продукції, впровадженню нових технологій, технічному переозброєнню виробництва, адже розвиток науково-технічної діяльності, розробка та впровадження інновацій є запорукою успішного функціонування та покращення стану машинобудівної галузі. Тенденція інноваційно активних підприємств наведена на рис. 2.

Протягом 2010–2016 рр. питома вага підприємств машинобудівної галузі, що впроваджують інновації, характеризується негативною динамікою (з 30,81% у 2010 р. до 9,52% у 2016 р.).

Однією з негативних тенденцій розвитку підприємств є низький рівень їх інноваційно-інвести-

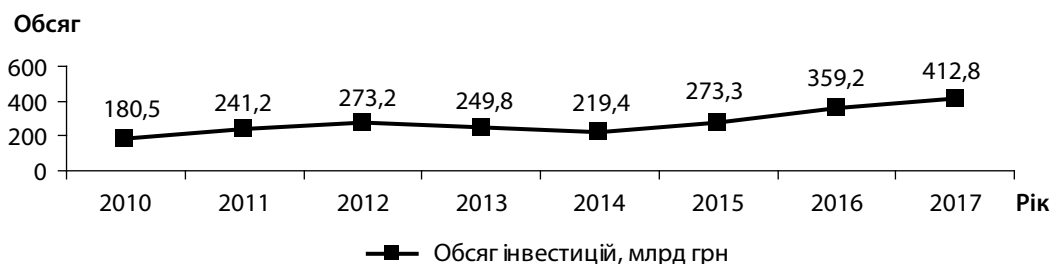

Рис. 1. Динаміка обсягу капітальних інвестицій в Україні, 2010–2017 рр. [20]

Рис. 2. Кількість промислових і машинобудівних підприємств, що впроваджували інновації, за видами економічної діяльності [20]

ційної активності, що в підсумку призводить до зниження обсягів виробництва інноваційної продукції. Отже, рівень інноваційно-інвестиційної діяльності машинобудівних підприємств важко назвати задовільним, адже потреби в інноваціях на більшості з них задовольняються за рахунок імпорту технологій, устаткування, а не шляхом створення власних інноваційних розробок.

На рис. 3 наведено частку витрат на виконання НДР у ВВП.

У 2017 р. загальний обсяг витрат на виконання наукових досліджень і розробок (НДР) власними силами організацій становив 13379,3 млн грн (у 2016 р. – 11530,7 млн грн), з якого 53,5% – витрати на оплату праці (у 2016 р. – 49,9%). Частка фінансування витрат на виконання НДР за рахунок державного бюджету становила 35,4% (у 2016 р. – 32,1%). Для порівняння, питома вага витрат на виконання наукових досліджень і розробок у ВВП у 2015 р. у ЄС складала 2,03%, в Україні – 0,55% (у 2016 р. спостерігається зменшення частки до 0,48%).

Обсяги витрат на фінансування інноваційної діяльності в Україні за 2010–2016 рр. наведено на рис. 4.

Упродовж 2011–2014 рр. спостерігається скорочення витрат на фінансування інноваційної діяльнос-

сті, а у 2015 р. порівняно з 2014 р. відбулося зростання обсягів фінансування на 3835,1 млн грн. Основним джерелом фінансування інновацій упродовж 2010–2016 рр. були власні кошти підприємств; державний бюджет забезпечує фінансування інноваційної діяльності на рівні 1–3% від загальної суми витрат, що є свідченням незначної участі держави в інноваційній діяльності підприємств.

Одна з найбільш важливіших умов забезпечення конкурентоспроможності виробничого підприємства є підвищення його інвестиційної активності, що може бути досягнуто за наявності відповідної системи мотивації.

Основою мотивації є потреби, мотиви та стимули, а також слід виділити інтереси, які виникають на основі потреб, але не зводяться до них. Мотиви – це спонукальні причини поведінки і дії людини, які виникають під впливом її потреб і інтересів, а потреба – це тільки образ бажаного блага, який прийде на зміну потребі за умови, якщо будуть виконані певні трудові дії [11, с. 10].

В економічній літературі поняття «мотивація» визначається як:

- ♦ сукупність мотивів [13, с. 41];

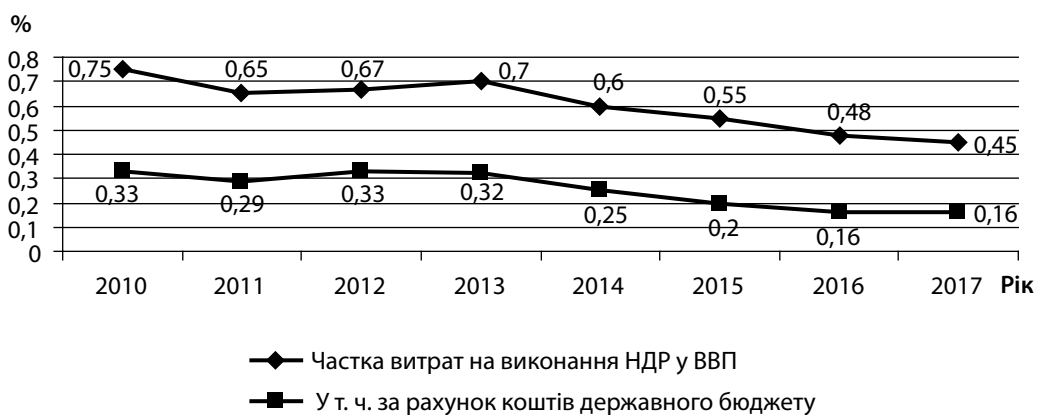

Рис. 3. Частка витрат на виконання НДР у ВВП, % [20]

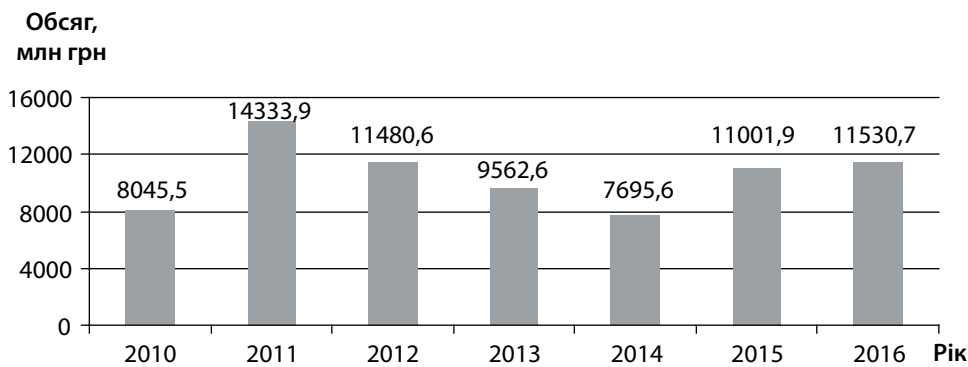

Рис. 4. Обсяги витрат на фінансування інноваційної діяльності в Україні, млн грн [20]

- ✦ сукупність внутрішніх і зовнішніх рушійних сил [10, с. 34; 12, с. 17; 14, с. 17];
- ✦ суб'єктивний бік діяльності людини [11, с. 184];
- ✦ вид управлінської діяльності [15, с. 220].

Отже, існують різні підходи до визначення поняття «мотивація», але в основному їх зміст зводиться до того, що мотивація є процесом спонукання до діяльності для досягнення певної мети. Проблеми мотивації інноваційно-інвестиційної активності вирізняються певною специфічністю внаслідок складності економічних, психологічних й етичних відносин, які виникають у ході інвестиційного процесу.

Проте ефективність мотивації інноваційно-інвестиційної активності може бути забезпечена на основі системного аналізу. З позицій системного підходу система – це сукупність елементів, взаємозв'язаних один з одним, які створюють відповідну цілісність, яка протистоїть своєму оточенню. Так, на думку Стрельнікової Л. А., система мотивації трактується як «усвідомлене застосування мотивуючих чинників, які спрямовано на задоволення потреб, формалізовано належним чином і що служить досягненню цілей підприємства» [16].

При розробці системи мотивації інвестиційної активності підприємств до забезпечення виробництва продукції з високою доданою вартістю необхідно керуватися такими основними принципами (рис. 5).

Принцип кінцевої мети. Це абсолютний пріоритет кінцевої (глобальної) мети. Наприклад, глобаль-

ною метою підприємств є забезпечення її конкурентоспроможності на основі підвищення інвестиційної активності підприємств до забезпечення виробництва продукції з високою доданою вартістю.

Принцип вимірювання. Про якість функціонування будь-якої системи можна судити тільки стосовно системи більш високого порядку. Іншими словами, для визначення ефективності функціонування системи треба представити її як частину більш загальної та проводити оцінку зовнішніх властивостей досліджуваної системи щодо цілей і завдань системи вищого рівня.

Принцип єдності. Це сумісний розгляд системи як цілого і як сукупності частин (елементів). Принцип орієнтований на «погляд всередину» системи, на розчленовування її із збереженням цілісних уявлень про систему.

Принцип модульної побудови вказує на можливість замість частини системи досліджувати сукупність її вхідних і вихідних дій (абстрагування від зайвої деталізації).

Принцип зв'язності. Розгляд будь-якої частини сумісний з її оточенням має на увазі проведення процедури виявлення зв'язків між елементами системи та із зовнішнім середовищем (облік зовнішнього середовища). Відповідно до цього принципу систему перш за все слід розглядати як частину (елемент, підсистему) системи вищого рівня.

Принцип ієрархії. Корисне введення ієрархії частин та їх ранжирування, що спрощує розробку системи та встановлює порядок розгляду частин.

Рис. 5. Основні принципи системи мотивації інноваційно-інвестиційної активності підприємства [17]

Принцип функціональності. Це спільний розгляд структури та функції з пріоритетом функції над структурою.

Принцип розвитку – урахування змінності системи, її здібності до розвитку, адаптації, розширення, заміни частин, накопичення інформації.

Принцип децентралізації означає поєднання в складних системах централізованого та децентралізованого управління, яке, як правило, полягає в тому, що ступінь централізації повинен бути мінімальним, таким, що забезпечує виконання поставленої мети.

Принцип невизначеності. Це облік невизначеностей і випадковостей у системі. Принцип стверджує, що можна мати справу із системою, в якій структура, функціонування або зовнішні дії не повністю визначені.

Таким чином, мотивація інвестиційної активності підприємства являє собою сукупність мотивують впливів на учасників інвестиційного процесу за допомогою економічних, правових, фінансових та організаційних інструментів.

При формуванні системи слід враховувати різну природу мотивації інноваційно-інвестиційної активності підприємства для різних суб'єктів цього процесу.

Основними мотивами здійснення інвестування для підприємств зазвичай є:

- ✦ підвищення конкурентоспроможності своїх нових продуктів;
- ✦ створення і підтримка свого іміджу на ринку;
- ✦ захоплення нових ринків;
- ✦ збільшення розмірів грошового потоку;
- ✦ досягнення скорочення ресурсоемності продукту.

Метою системи мотивації інноваційно-інвестиційної активності підприємства є регулювання інструментів, які використовуються підприємством, що орієнтовані на реалізацію курсу суб'єкта господарювання щодо винагороди працівника за ефективну трудову активність.

Система мотивації характеризується певною структурою, тобто сукупністю елементів і зв'язків між ними, які утворюють систему.

Основними елементами системи мотивації інноваційно-інвестиційної активності підприємства є такі:

- 1) система показників оцінки кінцевих результатів діяльності підприємства в цілому, а також окремих підрозділів підприємства;
- 2) методи економічного і морально-психологічного стимулювання;
- 3) моніторинг показників оцінки кінцевих результатів діяльності підприємства в цілому, а також окремих підрозділів підприємства.

На рис. 6 наведено систему мотивації інвестиційної активності підприємства.

Як основний показник оцінки ефективності діяльності підприємства доцільно використовувати показник його вартості. Використання даного показника як критерію ухвалення рішення дозволяє сформулювати систему методів дії на внутрішні та зовнішні чинники, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності підприємства. Проте для оперативного управління вартістю підприємства необхідно мати систему показників оцінки кінцевих результатів діяльності не тільки підприємства в цілому, але і його окремих підрозділів.

При розробці такої системи рекомендується керуватися такими принципами:

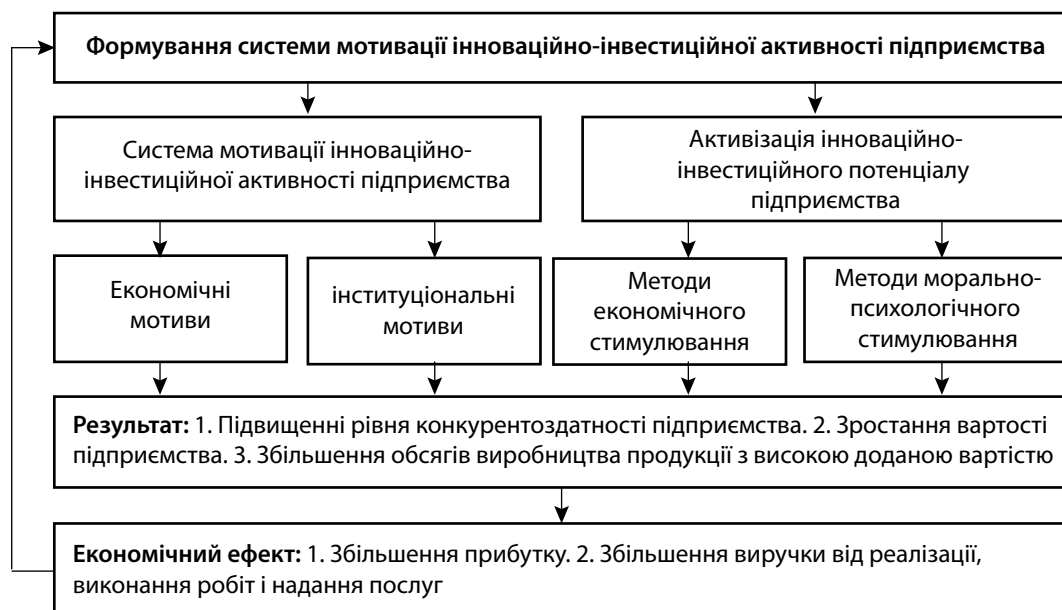

Рис. 6. Система мотивації інноваційно-інвестиційної активності підприємства, що виробляє продукцію з високою доданою вартістю

- ✦ система цільових показників оцінки кінцевих результатів повинна максимально повно враховувати специфіку діяльності підприємства;
- ✦ цільові показники оцінки кінцевих результатів повинні бути розраховані як на короткостроковий, так і довгостроковий періоди;
- ✦ цільові показники кінцевих результатів повинні повністю відповідати виконуваним функціям кожного окремого керівника та будь-якого працівника підприємства [18].

Система цільових показників дозволяє створити систему мотивації, яка спрямована на підвищення вартості підприємства на основі підвищення його інвестиційної активності.

Система показників оцінки кінцевих результатів діяльності підприємства може містити кількісні та якісні показники. Наприклад, як кількісні показники можуть використовуватися темпи зростання виручки і прибутку по видах діяльності, рентабельність, інвестиції та ін. До якісних показників належать впровадження сучасного устаткування і прогресивних технологій, підвищення кваліфікації працівників та ін.

Мотиви, які спонукають підприємства до підвищення інноваційно-інвестиційної активності, можна поділити на дві основні групи – економічні та інституціональні (неекономічні). Не економічні мотиви прийняття інвестиційних рішень на рівні підприємства – мають індивідуальний характер і визначаються його місією, загальною стратегією, політикою управління персоналом, характером навколишнього середовища тощо. У системі інституціональної мотивації прийняття інвестиційних рішень часто пріоритетну роль відіграють соціальні мотиви, пов'язані з різноманітними аспектами соціального розвитку персоналу підприємства.

Певну роль у складі цієї групи інноваційно-інвестиційної мотивації відіграють також екологічні, інноваційні, етичні та політичні мотиви, які пов'язані зі здійсненням господарської діяльності підприємств. Економічні мотиви здійснення інвестиційної діяльності підприємствами пов'язані з дією загальних економічних законів і, відповідно, мають уніфікований характер для підприємств різних сфер діяльності, форм власності, організаційно-правових форм тощо.

Економічне і морально-психологічне стимулювання здійснюється залежно від виконання показників оцінки кінцевих результатів діяльності підприємства. При розробці системи мотивації необхідно враховувати досвід роботи, освіту, вік, кваліфікацію.

Соціальна складова стимулювання припускає реальну турботу та захист працівника, а також підвищення якості життя, наприклад: надання працівникам позики на придбання дорогих товарів, будівництво житла, виплати винагород до відпустки, професійного свята, нагородження грошовими преміями та цінними подарунками співробітників, що йдуть на

пенсію, а для управлінського персоналу вищої та середньої ланок – укладання трудових договорів, умови яких виходять за рамки КЗПП і забезпечують працівникам більш вищі захищеність і привілеї, ніж передбачено Законом «Про працю».

Система моніторингу дозволяє забезпечити постійне спостереження за контрольованими показниками оцінки кінцевих результатів діяльності підприємства та його підрозділів, а при відхиленні фактичних показників від запланованих – виявити причини недоборобок і ухвалити відповідні рішення для їх усунення.

ВИСНОВКИ

На основі проведених досліджень встановлено, що роль мотивації та стимулювання у формуванні інноваційно-інвестиційного розвитку є провідною. Вони обґрунтовують стратегічні напрямки соціально-економічного розвитку країни та реальні кроки (заходи) щодо її реалізації. Позитивний результат від інноваційно-інвестиційної діяльності здатний підсилити мотивацію до здійснення інвестицій та не вимагає заново формувати систему мотивації, а також дає можливість за допомогою різних стимулів підтримувати, закріплювати, розвивати, підсилювати дію тих або інших мотивів; і, навпаки, негативний результат, що не приніс задоволення від інвестиційної діяльності, здатний знизити інвестиційну активність підприємств. Проте цей факт не означає, що зникне потреба в інноваційно-інвестиційній діяльності, бажання підприємств підвищувати інвестиційну активність вказує на необхідність формування іншої системи мотивації, за допомогою зміни комплексу мотивують чинників, а, отже, і мотивів, що спонукають до активної діяльності у сфері інвестування.

Як перспективу подальших наукових розробок слід розглядати дослідження особливості формування організаційно-економічного механізму мотивації підвищення інноваційно-інвестиційної активності підприємств. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Моделювання та прогнозування економічного розвитку регіонів України / Амоша О. І., Геєць В. М., Довгий С. О., Сергієнко І. В., Вишневський В. П. Київ : Інформаційні системи, 2013. 440 с.
2. Брюховецька Н. Ю., Хасанова О. В. Моделювання інвестиційної привабливості публічного акціонерного товариства як основа прийняття управлінських рішень. *Бізнес Інформ*. 2014. № 1. С. 307–313.
3. Землянкин А. И., Моисеев Г. В. Вопросы стратегического развития инвестиционной деятельности на промышленных предприятиях. *Економіка промисловості*. 2008. № 3. С. 88–95.
4. Пілецька С. Т. Організаційно-економічний механізм реалізації стратегії забезпечення інноваційної активності авіапідприємств. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2016. № 1. С. 102–109.

5. Амоша О. І., Єськов О. Л., Дарченко Н. Д. Мотивація персоналу підприємства в ринкових умовах. Донецьк : ІЕП НАН України, 2011. 200 с.

6. Булеєв І. П., Брюховецька Н. Ю., Атаманчук Г. С. Інституціональні аспекти мотивації праці на промислових підприємствах України. *Формування ринкової економіки* : зб. наук. праць. 2010. С. 518–532.

7. Булеєв І. П., Берсуцький А. Я., Бриль І. В. Стратегія управління інтелектуальним капіталом підприємств. Донецьк : ДонУЕП, 2013. 207 с.

8. Богуцька О. А., Брюховецький Я. С. Оцінка рівня інвестиційно-інноваційної активності у взаємозв'язку з політикою інтелектуалізації та мотивації праці персоналу промислових підприємств. *Вісник економічної науки України*. 2017. № 1. С. 19–25.

9. Брюховецький Я. С. Мотивація персоналу в інноваційному розвитку промислових підприємств. Стратегія і механізми регулювання промислового розвитку. 2012. С. 240–249.

10. Єськов А. Л., Савельєва В. С. Управление деловой карьерой : монографія. Краматорск : ДГМА, 2005. 438 с.

11. Колот А. М. Мотивація персоналу. Київ : КНЕУ, 2002. 337 с.

12. Чернушкіна О. О. Мотивація у механізмі підвищення продуктивності виробництва : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.07. Київ, 2007. 20 с.

13. Мазур Н. О. Мотивація і стимулювання персоналу: теоретичні аспекти. *Вісник Рівненського державного технічного університету. Сер. : Економіка*. 2002. Вип. 1. С. 37–46.

14. Гриньова В. М. Проблеми мотивації праці персоналу підприємства : монографія. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2007. 184 с.

15. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г. Основи менеджменту. Київ : Академвидав, 2003. 416 с.

16. Стрельникова Л. А. Управление персоналом организации. СПб. : Изд-во Политехнического университета, 2010. 128 с.

17. Анфилатов В. С., Емельянов А. А., Кукушкин А. А. Системный анализ в управлении. М. : Финансы и статистика, 2002. 325 с.

18. Царев В. В., Кантарович А. А. Оценка стоимости бизнеса. Теория и методология. М. : Юнити-Дана, 2007. 575 с.

19. Коритько Т. Ю. Оцінка інвестиційної активності промислових підприємств. *Економічний вісник Донбасу*. 2016. № 3. С. 141–146.

20. Наукова та інноваційна діяльність України / Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

REFERENCES

Amosha, O. I. et al. *Modeliuvannia ta prohnozuvannia ekonomichnoho rozvytku rehioniv Ukrainy* [Modeling and forecasting of economic development of regions of Ukraine]. Kyiv: Informatsiini systemy, 2013.

Amosha, O. I., Yeskov, O. L., and Darchenko, N. D. *Motyvatsiia personalu pidpriemstva v rynkovykh umovakh* [Motivation of the company's personnel in market conditions]. Donetsk: IEP NAN Ukraine, 2011.

Anfilatov, V. S., Yemelyanov, A. A., and Kukushkin, A. A. *Sistemnyy analiz v upravlenii* [System analysis in management]. Moscow: Finansy i statistika, 2002.

Bogutskaya, O. A., and Bryukhovetskiy, Ya. S. "Otsinka ravnosti investytsiino-innovatsiinoi aktyvnosti u vzaiemozvyazku z politykoiu intelektualizatsii ta motyvatsii pratsi personalu pro-

myslovykh pidpriemstv" [Evaluation of the level of investment and innovation activity in connection with the policy of intellectualization and motivation of the work of the personnel of industrial enterprises]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, no. 1 (2017): 19-25.

Bryukhovetska, N. Yu., and Khasanova, O. V. "Modeliuvannia investytsiinoi pryvabyvosti publichnoho aktsionernoho tovarystva yak osnova pryiniattia upravlinskykh rishen" [Modeling the investment attractiveness of a public joint stock company as a basis for the adoption of managerial decisions]. *Biznes Inform*, no. 1 (2014): 307-313.

Bryukhovetskiy, Ya. S. "Motyvatsiia personala v innovatsionnomu razvitii promyshlennykh predpriyatiy" [Motivation of personnel in the innovative development of industrial enterprises]. *Stratehiia i mekhanizmy rehuliuвання promyslovoho rozvytku* (2012): 240-249.

Bulieiev, I. P., Bersutskiy A. Ya., and Bryl, I. V. *Stratehiia upravlinnia intelektualnym kapitalom pidpriemstv* [Strategy of management of intellectual capital of enterprises]. Donetsk: DonUEP, 2013.

Bulieiev, I. P., Briukhovetska, N. Yu., and Atamanchuk, H. S. "Instytutsionalni aspekty motyvatsii pratsi na promyslovykh pidpriemstvakh Ukrainy" [Institutional aspects of labor motivation at industrial enterprises of Ukraine]. *Formuvannia rynkovoї ekonomiky* (2010): 518-532.

Chernushkina, O. O. "Motyvatsiia u mekhanizmi pidvyshchennia produktyvnosti vyrobnytstva" [Motivation in the mechanism of increasing productivity of production]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk*, 2007.

Hrynyova, V. M. *Problemy motyvatsii pratsi personalu pidpriemstva* [Problems of motivation of work of the personnel of the enterprise]. Kharkiv: INZHEK, 2007.

Kolot, A. M. *Motyvatsiia personalu* [Motivation of staff]. Kyiv: KNEU, 2002.

Korytko, T. Yu. "Otsinka investytsiinoi aktyvnosti promyslovykh pidpriemstv" [Estimation of investment activity of industrial enterprises]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*, no. 3 (45) (2016): 141-146.

Kuzmin, O. Ye., and Melnyk, O. H. *Osnovy menedzhmentu* [Fundamentals of Management]. Kyiv: Akademvydav, 2003.

Mazur, N. O. "Motyvatsiia i stymuliuвання personalu : teoretychni aspekty" [Motivation and staffing: theoretical aspects]. *Visnyk Rivnenskoho derzhavnogo tekhnichnoho universytetu. Ser.: Ekonomika*, no. 1 (14) (2002): 37-46.

"Naukova ta innovatsiina diialnist Ukrainy" [Scientific and innovative activity of Ukraine]. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Piletska, S. T. "Orhanizatsiino-ekonomichnyi mekhanizm realizatsii stratehii zabezpechennia innovatsiinoi aktyvnosti aviapidpriemstv" [Organizational and Economic Mechanism for Implementing the Strategy for Providing Innovative Activity of Airlines]. *Ekonomichnyi visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu*, no. 1 (53) (2016): 102-109.

Strelnikova, L. A. *Upravleniye personalom organizatsii* [Personnel management of the organization]. St. Petersburg: Izd-vo Politekhn. un-ta, 2010.

Tsarev, V. V., and Kantarovich, A. A. *Otsenka stoimosti biznesa. Teoriya i metodologiya* [Business valuation. Theory and methodology]. Moscow: Yuniti-Dana, 2007.

Yeskov, A. L., and Saveleva, V. S. *Upravleniye delovoy kareroy* [Managing a business career]. Kramatorsk: DGMA, 2005.

Zemlyankin, A. I., and Moiseyev, G. V. "Voprosy strategicheskogo razvitiya investitsionnoy deyatel'nosti na promyshlennykh predpriyatiyakh" [Issues of strategic development of investment activity in industrial enterprises]. *Ekonomika promyslovosti*, no. 3 (2008): 88-95.